

9

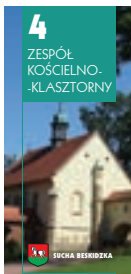
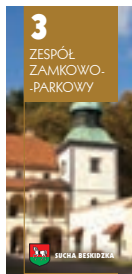
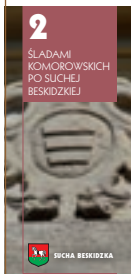
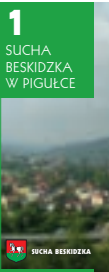
MIEJSCA PAMIĘCI, POMNIKI I TABLICE PAMIĄTKOWE

SUCHA BESKIDZKA

**Mini przewodniki
po Suchej
Beskidzkiej.**

W serii ukazały się:

9

MIEJSCA PAMIĘCI, POMNIKI I TABLICE PAMIĄTKOWE

Tablica poświęcona pamięci Józefa Piłsudskiego wbudowana w elewację dawnego magistratu. Fot. MMSB

Anioł ceramiczny wieńczący nagrobek. Fot. MMSB

Pomnik prof. W. Goetla. Fot. Monika Spyrka

Długość trasy wynosi ok. 7 km,
czas przejścia: ok. 2-2,5 godziny.

Spacer rozpoczynamy przed drewnianym, zabytkowym budynkiem z 1875 r., położonym przy ul. A. Mickiewicza 38, pomiędzy siedzibą miejscowego Urzędu Skarbowego, a przystankiem dworcowym autobusów. Budynek ten to jeden z trzech suskich „dworków oficjalistów zamkowych”, wzniesionych dla urzędników, zarządzających suskim majątkiem w imieniu jego właścicieli, hrabiostwa Branickich. Obecnie mieści się tu m.in. siedziba Oddziału „Ziemi Babiogórskiej” Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, noszącego imię prof. Walerego Goetla. W. Goetel (1889-1972), wybitny geolog, działacz ochrony przyrody i zapalony turysta, twórca nowej gałęzi nauki – sozologii, urodził się w Suchej. Podczas swej kariery naukowej był m.in. rektorem Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, współtwórcą koncepcji górskich parków narodowych: Tatrzańskiego, Babiogórskiego i Pienińskiego, sprawował także społecznie funkcję przewodniczącego Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK. Na skwerze przed budynkiem stoi odsłonięty w 1982 r. **pomnik** ❶, z wykutymi nań: herbem Suchej i znakiem PTTK oraz tablicą poświęconą osobie profesora.

Ruszamy ul. A. Mickiewicza na zachód, mijając przystanek dworcowy oraz budynki: policji, dwóch banków i poczty, przekraczamy skrzyżowanie na światłach i dochodzimy, pozostawiając po prawej przychodnię zdrowia „Medyk”, a po lewej bloki osiedla Beskidzkiego, do stacji kolejowej w Suchej Beskidzkiej. Naprzeciwko budynku dworcowego opuszczamy ul. A. Mickiewicza i kierujemy się w lewo, w ul. Spółdzielców, idąc na tym odcinku za znakami czerwonego szlaku pieszego. Mijamy po lewej hotel „Monttis”, powyżej którego docieramy do skrzyżowania, na

Dawny cmentarz choleryczny. Fot. Monika Spyrka

którym skręcamy w prawo, w górę. Wkrótce opuszczamy asfalt i – trzymając się oznakowań czerwonego szlaku pieszego i białoniebieskiego szlaku historycznego po Suchej Beskidzkiej – wspinamy się krótko stokiem, opadającym od strony szczytu Magurki (872 m), docierając do położonego na skraju lasu, w cieniu kilku modrzewi, krzyża, stojącego na miejscu **dawnego cmentarza cholerycznego** ❷. W latach 1847-1852 nawiedziła Suchą epidemia tyfusu i cholery. Ówczesny proboszcz miejscowej parafii, ks. Franciszek Pniewko-Ciesielski, tak pisał: *W tym roku [1847] głód, nędzą i tyfus doszły do najwyższego stopnia, nie ma człowieka, który by coś podobnego zapamiętał. Po kilkunastu zmarłych zwożono codziennie na cmentarz, na polach, po drogach, krzakach, w stodółach i piwnicach znajdowano umarłych (...) wynędzniałe i opuchłe postacie snuły się bez ustanku i jak muchy padały, niektórzy konając wołali chleba i z chlebem w rękę i ustach umierali. (...) Dawniej nikogo, choć najuboższego, nie chowano bez trumny, teraz chowano bez trumny i takich, którzy nie byli ubodzy. By się przekonać o nędzy, dość będzie powiedzieć, że umarło w tym roku 1489, a narodziło tylko 156.*

Ofiary pomoru chowano w zbiorowych mogiłach. Obecnie tragiczne lata zarazy przypomina popularna do dzisiaj wśród mieszkańców miasta nazwa stoku, którym przed chwilą podchodziliśmy - „Cholerne”. Pierwszy, drewniany krzyż stanął w tym miejscu w latach 1863-1868, obecny został ufundowany przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Suskiej z inicjatywy Suskiego Stowarzyszenia Klub Abstynentów „Feniks”, a ustawiony i poświęcony w 2003 r.

Krzyż na cmentarzu ufundowany w 1865 r.
Fot. Maciej Hojda

Groby Karola Londera i Antoniego Rzepy. Fot. Barbara Woźniak

Kapliczka z figurą Chrystusa Nazareńskiego. Fot. Iwona Radwan

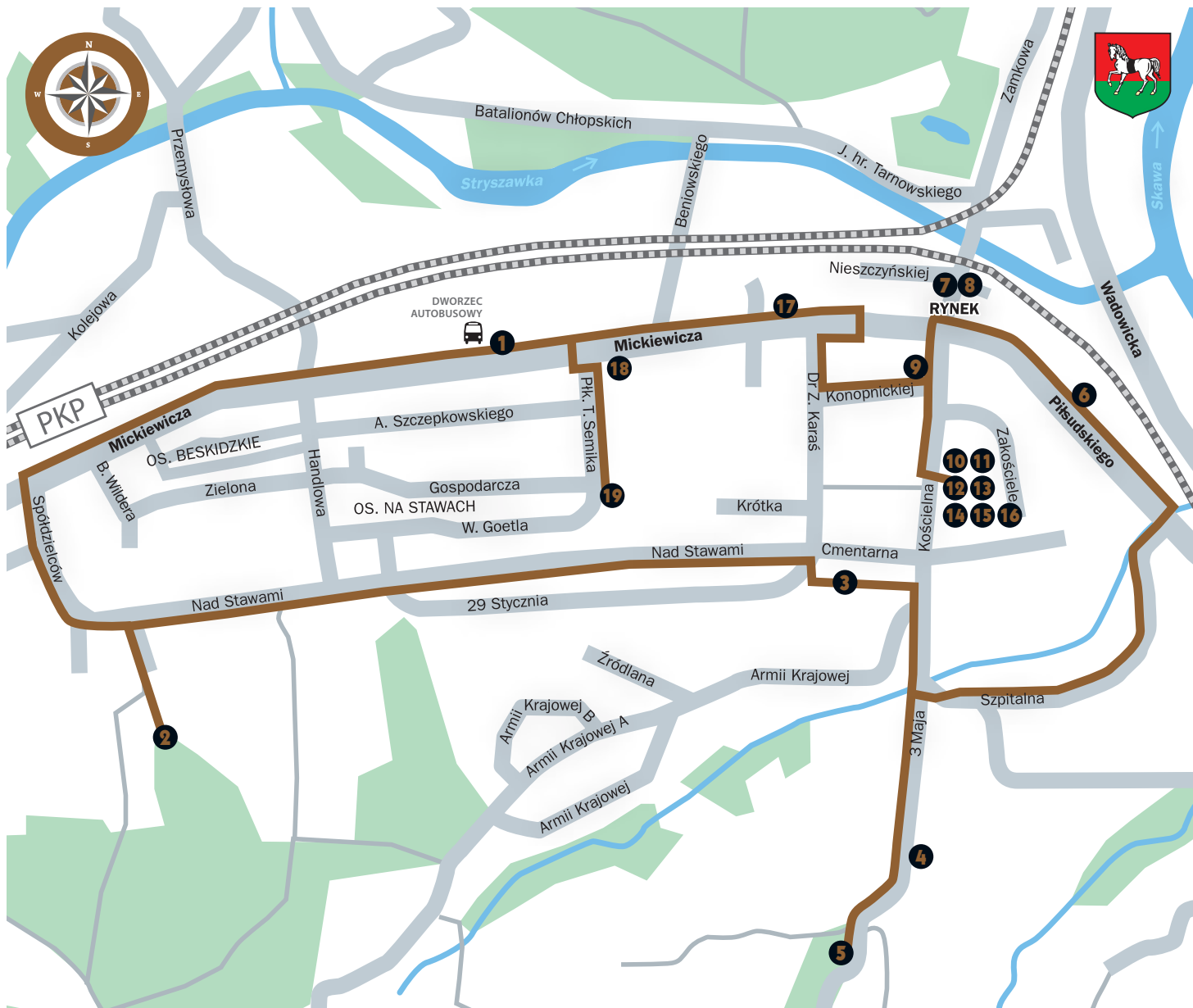
Żeliwny krucyfik z 1863 r. na kamiennej kolumnie.
Fot. MIMSB

Wracamy tą samą drogą do skrzyżowania powyżej hotelu „Monttis”. Tu skręcamy w prawo i kontynuujemy spacer ulicą Nad Stawami. Mijamy skrzyżowanie z ul. Handlową, a następnie przecinamy ul. 29 Stycznia i idziemy nadal w tym samym kierunku, dochodząc – po ok. 700 m od ostatniego skrzyżowania – do suskiego **cmentarza parafialnego** 3. Pierwszy cmentarz mieścił się wokół „starego” kościoła w Suchej, tak jak było to powszechnie praktykowane w dawnych wiekach. Od końca XVIII stulecia władze austriackie rozpoczęły akcję likwidacji cmentarzy przykościelnych (decydujące znaczenie odgrywały względy sanitarne) i tworzenia nowych nekropoli. W Suchej nastąpiło to w 1836 r., kiedy to założono nowy cmentarz parafialny na obecnym miejscu. Zachowało się na nim sporo zabytkowych nagrobków z XIX/XX w. i żeliwnych krzyży, kutych m.in. w suskich hutach. W centralnej części cmentarza znajduje się ceglana kaplica z 1910 r., ufundowana przez mieszkankę Suchej Wiktorię Kośmidrową, a zaprojektowana przez kierownika tutejszej szkoły powszechnej Józefa Rączkę, zaś na głównej alei, prowadzącej do kaplicy, stoi krzyż, ufundowany w 1865 r. przez ówczesnego proboszcza, wspomnianego już wyżej ks. Franciszka Pniewko-Ciesielskiego i parafian, celem upamiętnienia 15. rocznicy powrotu do Rzymu papieża Piusa IX z Gaety k. Neapolu, gdzie przebywał przez dwa lata wskutek zawirowań politycznych, związanych z przebiegiem Wiosny Ludów na ziemiach włoskich.

W skład nekropolii wchodzi także dwa wydzielone sektory, stanowiące miejsce pochówku żołnierzy. W południowo-zachodniej części cmentarza (tej, do której dochodzimy wędrując trasą naszego spaceru), znajduje się sektor, na którym spoczywają polscy żołnierze, którzy zmarli w latach 1914-1919 w w wyniku ran odniesionych na frontach I wojny światowej (wprawdzie działania wojenne ominęły Suchą i okolice, ale znajdowały się

tu wojskowe szpitale). W oddzielnych grobach, znajdujących się w samym północno-zachodnim narożniku cmentarza, pochowani są tu także dwaj legioniści: Karol Londer (14 lat) i Antoni Rzepa (18 lat), zaś na pomniku, który dominuje nad całym założeniem, umieszczona jest tablica, upamiętniająca dwunastu działaczy suskiego ruchu oporu, którzy polegli za Ojczyznę w latach okupacji niemieckiej 1939-1945. Z kolei w południowej części nekropolii znajduje się miejsce wiecznego spoczynku żołnierzy radzieckich, którzy zginęli w walkach na terenie Suchej i okolicy w styczniu 1945 r.

Opuszczamy cmentarz jedną z bram po jego wschodniej stronie (naprzeciwko budynków Zespołu Szkół im. W. Goetla), kierujemy się w prawo, ul. Kościelną i wkrótce docieramy do rozwidlenia dróg ponad jarem Księżego Potoku. W lewo, w kierunku pobliskiego szpitala, prowadzi stąd ul. Szpitalna, my zaś nie zmieniamy kierunku marszu i podchodzimy na południe ul. 3 Maja. Po ok. 250 m podejścia mijamy po lewej **kapliczkę** z polichromowaną **figurą Chrystusa Nazareńskiego** 4 z 1869 r. Wedle miejscowych przekazów została ona wystawiona dla upamiętnienia ofiar epidemii, która nawiedziła Suchą w połowie XIX w., pochowanych na cmentarzu cholerycznym, który poznaliśmy już wcześniej. Kontynuujemy dość strome podejście drogą, mijając kilka zakrętów i po ok. 600 m marszu od kapliczki dochodzimy do miejsca zwanego „Pod Modrzewiami”. Tu, po prawej stronie drogi, w niewielkim, istotnie modrzewiowym, zagajniku, stoi **żeliwny krucyfik** 5 posadowiony na kamiennej kolumnie toskańskiej, osadzonej na ośmiobocznym postumencie. Wzniósł go w 1863 r. znany nam już ks. Franciszek Ksawery Pniewko-Ciesielski, być może dla upamiętnienia ofiar powstania styczniowego. Krzyż został wykonany w miejscowej hucie.

MIEJSCA PAMIĘCI, POMNIKI I TABLICE PAMIĄTKOWE

- 1 Tablica pamięci Walerego Goetla
- 2 Dawny cmentarz choleryczny
- 3 Cmentarz parafialny
- 4 Kapliczka
- 5 Żelwny krucyfiks
- 6 Tablica pamięci Józefa Piłsudskiego
- 7 Fontanna
- 8 Płyta pamięci Billy'ego Wildera
- 9 Tablica poświęcona Marii Konopnickiej
- 10 Mogiła konfederatów barskich
- 11 Tablica poświęcona zesłańcom na Syberię i ofiarom Katyńia
- 12 Dąb papieski
- 13 Tablica z 1954 r.
- 14 Tablica Świętych Jubileuszów
- 15 Tablica na pamiątkę VI pielgrzymki Jana Pawła II do Polski
- 16 Tablica pamięci ks. Jerzego Popiełuszki
- 17 Tablica pamięci dr Zofii Karaś
- 18 Dąb Pamięci
- 19 Obelisk z tablicą epitafijną

Tablica poświęcona pamięci Józefa Piłsudskiego.
Fot. Monika Spyrka

Fontanna z okazji 600-lecia Suchej. Fot. Barbara Woźniak

Tablica upamiętniająca pobyt Marii Konopnickiej w Suchej.
Fot. Monika Spyrka

Krzyż na symbolicznej mogile konfederatów barskich.
Fot. Monika Spyrka

Wracamy ul. 3 Maja do rozwidlenia i udajemy się w prawo, ul. Szpitalną. Mijamy suski szpital i schodzimy do ul. J. Piłsudskiego, stanowiącej wschodnią część głównej arterii komunikacyjnej miasta (droga wojewódzka nr 946). Tu skręcamy w lewo i po ok. 200 m stajemy przed charakterystycznym, ceglany budynkiem (ul. J. Piłsudskiego 23). To dawny suski Magistrat, wzniesiony w 1908 r. (obecnie siedziba Biblioteki Suskiej im. dra M. Zmigrodzkiego oraz Prokuratury Rejonowej). Tu, na frontowej ścianie gmachu, oglądamy **tablicę 6**, z napisem poświęconym pamięci Józefa Piłsudskiego oraz płaskorzeźbionym portretem Marszałka. Tablica została wmurowana w 1930 r. i upamiętnia dziesiątą rocznicę wojny polsko-bolszewickiej, w której armia pod wodzą J. Piłsudskiego pokonała najeźdźców spod znaku sierpa i młota, a także wizytę polskiego bohatera narodowego w Suchej, w której przebywał jeszcze w okresie I wojny światowej, w 1916 r. Uroczystym złożeniem kwiatów pod tablicą kończą się obecnie corocznie miejsko-powiatowe uroczystości patriotyczne z okazji Święta Niepodległości 11 Listopada.

Kontynuujemy marsz ul. J. Piłsudskiego na zachód i wkrótce wychodzimy na główny plac miasta – Rynek. Po prawej stronie, w pobliżu drewnianej karczmy „Rzym”, znajduje się tu **fontanna 7**, powstała w 2005 r. w ramach obchodów sześćsetlecia założenia Suchej. Fontanna nawiązujące do ballady Adama Mickiewicza „Pani Twardowska”, która rozstała suską karczmę, a wraz z nią i samo miasto, w całej Polsce. Funkcję wodnych rzygaczy pełnią tu głowy dwóch bohaterów utworu – Pana Twardowskiego i Mefistofelesa, nasadę całości wieńczy herbowy koń Suchej, u wieszca „malowany na płótnie” jako godło karczmy, a cała fontanna ma kształt końskiej podkowy. Autorem projektu fontanny jest Wiesław Kwak.

Również na Rynku, poniżej fontanny, łatwo dostrzec słup z drogowskazami, pod którym znajduje się **plyta pamiątkowa 8** w kształcie stylizowanej taśmy filmowej, upamiętniająca Billy'ego Wildera (1906-2002), wybitnego amerykańskiego reżysera pochodzenia żydowskiego, który przyszedł na świat w Suchej jako syn restauratorów, prowadzących wówczas lokal na miejscowym dworcu kolejowym. Wymienione na drogowskazie i płycie: Wiedeń, Berlin, Paryż i Hollywood to kolejne etapy życiowej podróży Wildera, zdobywcy sześciu Oscarów. Odslonięcie płyty miało miejsce 22 czerwca 2011 r. jako zwieńczenie obchodów 105. rocznicy urodzin reżysera, w których wzięli udział m.in. konsulowie generalni Austrii, Francji, Niemiec i USA.

Opuszczamy Rynek i kierujemy się na południe ul. Kościelną. Niespełna 100 m dalej odchodzi od niej w prawo ul. M. Konopnickiej. Tutaj, na ścianie narożnego budynku (zakład fotograficzny) odslonięto w 2005 r. **tablicę 9**, upamiętniającą pobyt tej znanej polskiej pisarki w Suchej. Maria Konopnicka mieszkała w miasteczku nad Skawą w ciągu czterech miesięcy 1890 r. Tablica, którą również zaprojektował W. Kwak, wykonana jest w formie stylizowanej, otwartej książki, której towarzyszy medalion z płaskorzeźbionym popiersiem literatki.

Idziemy nadal w górę ul. Kościelną, by wkrótce, przez znajdującą się po jej lewej stronie bramę, wkroczyć na teren zespołu kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny i dawnego klasztoru kanoników regularnych laterańskich. Tuż za bramą, na lewo od niej, znajduje się krzyż, stojący na symbolicznej **mogile** ośmiu **konfederatów barskich 10**, którzy – jak wieść niesie – podczas walk z Rosjanami, toczonych w rejonie Suchej w 1771 r., schronili się w suskim kościele, lecz zostali wydani Moskalom i ponieśli śmierć. Krzyż, odlany w 1852 r. w funkcjonującej wówczas w Suchej hucie, stał pierwotnie nieco na połu-

Kamień z tablicą pamiątkową obok kościoła. Fot. Monika Spyrka

Dąb papieski.
Fot. Monika Spyrka

Tab. upamiętniająca rocznicę ogłoszenia dogmatu o NPNMP.
Fot. Monika Spyrka

Tablica ufundowana na pamiątkę VI pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny oraz Świętych Jubileuszów. Fot. Monika Spyrka

dnie od zespołu kościelno-klasztornego, nad Księżym Potokiem. Po przejściu zabiegów renowacyjnych został niedawno przeniesiony w obecne miejsce. Na otaczającej go kracie umieszczona jest tablica, zaprojektowana przez Jerzego H. Harasimczyka, a wykonana w 1976 r. przez Tadeusza Antolaka. Ufundował ją ówczesny proboszcz parafii w Suchej, ks. Czesław Świniarski.

O bok mogiły konfederackiej stoi krzyż misyjny oraz **kamień z tablicą pamiątkową** 11, poświęconą polskim zesłańcom na Syberię w latach II wojny światowej, ofiarom Katynia oraz osobom, które zginęły w katastrofie samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem 10 kwietnia 2010 r. Uroczyste odsłonięcie tablicy, wykonanej z inicjatywy Związku Sybiraków przy wsparciu parafii suskiej i miejscowego Starostwa Powiatowego, miało miejsce 12 czerwca 2010 r.

Po wschodniej stronie nowego kościoła z przełomu XIX i XX w., którego bryła dominuje nad całym zespołem, tuż przy murze, otaczającym teren kościelny, w bezpośrednim sąsiedztwie jednej z trzech zachowanych do dzisiaj XVII-wiecznych kaplic, stanowiących część pierwotnego założenia, ufundowanego przez ówczesnego właściciela Suchej, Piotra Komorowskiego, rośnie bardzo niepozorny jeszcze **dąb papieski** 12, zasadzony w 2007 r. ku czci Ojca Świętego Jana Pawła II, który to fakt upamiętnia **tablica** umieszczona na ścianie kaplicy.

Kolejne pamiątkowe tablice można obejrzeć wewnątrz nowego kościoła. W ambicie (obejściu prezbiterium), za ołtarzem głównym, znajdują się: ufundowana przez suskich parafian w jubileuszowym roku maryjnym 1954 r. **tablica** 13, upamiętniająca setną rocznicę ogłoszenia dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Marii Panny, a także – na przeciwległej ścianie – **Tablica Świętych Jubileuszów** 14, której fundatorem był w 1983 r. wspomniany wyżej ks. Cz. Świniarski. Tą drugą odlał w brązcie B. Langman, a przedstawia ona wizerunki św. Stanisława i Ojca Świętego Jana

Pawła II (wraz z ich herbami – odpowiednio: rodzowym i papieskim) oraz Matki Bożej Częstochowskiej. Jubileusze, które upamiętnia tablica, to: sześćsetlecie sprowadzenia na Jasną Górę cudownego obrazu (1382-1982) oraz przypadające dekadę wcześniej dziewięćsetlecie objęcia urzędu biskupa krakowskiego przez Stanisława ze Szczepanowa, późniejszego męczennika i świętego (1072-1972). Jednym z jego następców był m.in. Karol Wojtyła, który odszedł z krakowskiej stolicy biskupiej dopiero wówczas, gdy został wybrany papieżem w 1978 r. (znajdujący się na tablicy zapis 1272-1972 to zapewne pomyłka; wedle wszelkiego prawdopodobieństwa jego prawidłowa treść to 1072-1972). Powyżej znajduje się **tablica** 15, ufundowana przez działaczy NSZZ „Solidarność” z Suchej Beskidzkiej na pamiątkę szóstej pielgrzymki Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny w 1999 r. i poświęcona podczas mszy św. odprawianej wówczas na krakowskich Błoniach przez Papieża-Polaka. Ponadto na ścianie przewiązki, łączącej obie suskie świątynie – nową i starą, XVII-wieczną – znajduje się **tablica pamięci ks. Jerzego Popiełuszki** 16, odsłonięta w 2007 r.

Opuszczamy teren kościelny i wracamy do skrzyżowania ulic: Kościelnej i M. Konopnickiej, skręcając tym razem w tą drugą, w lewo. Dochodzimy do kolejnej poprzecznej drogi (ul. Ż. Karas) i udajemy się nią w prawo, docierając wkrótce do głównej ul. A. Mickiewicza. Przechodzimy na jej przeciwną stronę (przejście dla pieszych znajduje się kilkadziesiąt metrów w prawo) i zatrzymujemy się przed sąsiadującym z przystankiem autobusów i busów zabytkowym, XIX-wiecznym budynkiem z małym balkonikiem w górnej części elewacji frontowej. W XIX w. była to siedziba zarządcy hut, działających wówczas w Suchej, zaś w latach 20. i 30. XX w. mieszkała tu patronka ulicy, którą przed chwilą spacerowaliśmy, dr Zofia Karas (1904-1942), zasłużona lekarka i działaczka społeczna, propagatorka zasad zdrowego trybu życia i higieny, niestrudzenie niosąca

Tablica pamięci ks. Jerzego Popiełuszki. Fot. Monika Spyřka

pomoc mieszkańcom Suchej i okolicy, często tym ubogim i zaniedbanym. Swoje doświadczenia opisała we wspomnieniach, które zostały nagrodzone w konkursie zorganizowanym przez Melchiora Wańkowicza i wydane w 1939 r. w ramach tomu „Pamiętniki lekarzy”. W okresie II wojny światowej Z. Karaś kontynuowała swoją działalność, współpracując z ruchem oporu. Na frontowej ścianie budynku, przed którym stoimy, w 1958 r. umieszczono niewielką **tablicę pamiątkową 17**, poświęconą jej osobie.

Kierujemy się teraz na zachód, idąc ok. 200 m wzdłuż ruchliwej ul. A. Mickiewicza. Po jej lewej stronie, przed budynkami Zespołu Szkół Ogólnokształcących, rośnie **Dąb Pamięci 18**, jeden z wielu zasadzonych w Polsce w ramach ogólnopolskiego programu edukacyjnego „Katyń... ocalić od zapomnienia”, w którym udział wziął także suski ZSO. Obok znajduje się kamień pamiątkowy z tablicą poświęconą osobie płk. Felicjana Madeyskiego-Poraja (1890-1940), uczestnika wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r., a w latach 30. XX w. Komendanta Miasta Krakowa (Garnizonu Krakowskiego), zamordowanego przez stalinowskich oprawców w Charkowie. Ideą programu jest uczczenie pamięci ofiar zbrodni katyńskiej. Każdy dąb upamiętnia jedną osobę – obecnie rośnie już niemal 4500 takich drzewek w Polsce i kilkunastu innych krajach świata. Uroczystość, podczas której zasadzono dąb obok ZSO w Suchej Beskidzkiej i odsłonięto tablicę pamiątkową, miała miejsce 17 września 2009 r.

Kierujemy się teraz w lewo, ul. T. Semika i dochodzimy przed budynki Zespołu Szkół im. Jana Pawła II. Tu z kolei znajduje się **kamienny obelisk z tablicą epitafią 19**, odsłonięty 20 listopada 2004 r. z okazji nadania placówce imienia naszego wielkiego Rodaka. Obok rośnie jeszcze jeden Dąb Papieski, zasadzony w 2005 r.

Wracamy do ul. A. Mickiewicza, przechodzimy na jej drugą stronę, skręcamy w lewo i po chwili stajemy przed siedzibą miejscowego Oddziału PTTK, gdzie zamykamy naszą pętlę spacerową.

Tablica pamiątkowa Zofii Karaś. Fot. Monika Spyřka

Kamień upamiętniający płk. F. Madeyskiego-Poraja. Fot. Monika Spyřka

Obelisk z tablicą ufundowany na pamiątkę nadania imienia Jana Pawła II suskiemu Zespołowi Szkół. Fot. Monika Spyřka

Tekst i koncepcja serii: Marcin Leśniakiewicz

Redakcja: Barbara Woźniak, Iwona Radwan

Opracowanie graficzne: Maciej Hojda

Wydawca:

muzeum
miejskie
Suchej Beskidzkiej

Muzeum Miejskie Suchej Beskidzkiej
ul. Zamkowa 1, 34-200 Sucha Beskidzka
www.muzeum.sucha-beskidzka.pl
e-mail: muzeum@sucha-beskidzka.pl
tel./fax 33 874 26 05

Zwiedzanie:

Od 1 maja do 31 października
wtorek-piątek: 8:00-16:00, sobota-niedziela: 9:00-17:00,
w poniedziałek nieczynne.

W tych samych godzinach udostępniony do zwiedzania
jest Dział Etnograficzny „Domek Ogrodnika”.

Od 1 listopada do 30 kwietnia:
wtorek-piątek: 8:00-16:00, sobota: 8:00-16:00,
w niedzielę i poniedziałek nieczynne.

Uwaga! Ostatni zwiedzający mogą wejść na teren muzeum
pół godziny przed jego zamknięciem.

Dział Informacji, Edukacji i Promocji: Punkt Informacji Turystycznej:
tel. 33 874 26 05 wew. 21
it@sucha-beskidzka.pl, rezerwacje@sucha-beskidzka.pl

ISBN 978-83-937602-6-8 ISBN 987-83-937602-0-6 (cała seria)

Na okładce z przodu: Fontanna 600-lecia Suchej. Fot. Barbara Woźniak
Z tyłu: Płyta upamiętniająca Billy'ego Wildera. Fot. Monika Spyrka

Wydanie dofinansowane przez:

Fundacja

Burmistrz Miasta
Suchej Beskidzkiej

WYŻSZA SZKOŁA
TURYSTYKI I EKOLOGII
W SUCHEJ BESKIDZKIEJ

muzeum
miejskie
Suchej Beskidzkiej